

МИТИЧНИ ПЕСНИ

Към едни от най-древните произведения на нашия фолклор се числят интересните и поетични песенни творби, в които се появяват най-различни митични същества - плод на примитивния мироглед и вярвания на българина.

Това са митичните песни, повечето от които имат форма на лироепични поеми.

В онези далечни времена предците ни са се покланяли на реки, нимфи и други божества. За тоя култ ние съдим по данни от народното творчество, историческите свидетелства и преживяванията, съдържащи се в народните суеверия, предразсъдъци и вярвания. Постепенно те изчезват с разпространението на масовата култура.

Един от най-интересните извори в това отношение са именно тези песни, които заплеляват въображението с поетическата прелест и привлекателност на своите образи. Самодиви, русалки, самовили, змейове и змеици, орисници, лами, вампири и таласъми, магьосници-ето част от тайнствените същества, които откриваме, когато четем песните.

В тях се говори за отношението между хората и слънцето или луната, за превръщане на хора в животни и обратно, за враждания, сбъдване на сънища и клетви, за необичайни явления като излизането на мъртви от гроба и т.н.

Щом се потопим в света на възхитителните митични песни, виждаме, че тогавашният човек е бил обкръжен непрестанно и повсеместно от свръхестествени сили и същества. По тази причина той одушевява с разум и воля всички природни явления, представя си ги като живи същества. В човешкото съзнание природата не е мъртва, а живее и мисли, намесва се в неговия живот. Тя е благоприятно или враждебно настроена.

Хората се страхуват от могъществото на враждебните сили на природата, но в същото време проявяват дързост за борба срещу тях, даже вярват, че те могат да бъдат победени. Така в редица митически песни девойката надгрива слънцето и го побеждава по красота, момък го изпреварва по бързина; човекът преодолява свръхестествената сила на самодиви, русалки, юди, хали, змейове и др. Естествено борбата с тези митични същества не винаги завършва успешно. Това засилва мрачната картина в живота на българина и довежда до фаталистичното примирение с нещастията в някои от песните.

В много случаи митът е и рамка, и форма, в която се изливат съкровени чувства и мечти на народния творец. Чрез мита се изживяват трепетни желания и непостигнати блянове. Това особено се отнася до песните, посветени на отношенията на хората със слънцето или с месеца и звездите. В тяхната основа лежи старият култ на някогашните славяни към слънцето. Друго потвърждение за мистичността им е и обстоятелството, че някои от тях са били изпълнявани при коледни и други обреди.